

Kongregacja Rytów w dniu 13 grudnia 1957 r. ogłosiła dekret normujący sprawę ilości wosku i innych tłuszczów w świecach przeznaczonych na użytek liturgiczny. Do Kongregacji zwrócono się z zapytaniem czy pozostaje w mocy dekret z dnia 14 grudnia 1904 r. stwierdzający, że paschał i dwie świece mszalne powinny być z czystego wosku przynajmniej w większej swej części.

Kongregacja odpowiedziała twierdząco, wyjaśniając, że procentowy skład świec liturgicznych powinny ustalić Konferencje Episkopatu poszczególnych krajów lub, w wyjątkowych warunkach, właściwi ordynariusze. AAS, 50 (1958) 50—1.

Ks. F. Greniuk

Z ŻYCIA KATOLICKIEGO

W grudniu 1956 roku dokonano ekshumacji i kanonicznego rozpoznania zwłok Piusa IX, spoczywających w krypcie u św. Wawrzyńca za murami. Była to wstępna czynność rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego.

*

Od 6 do 12 stycznia 1957 r. odbył się w Sao Paulo VI Tydzień Teologiczny w Brazylii, poświęcony zagadnieniom demonologii.

*

Dnia 4 września 1957 roku otwarto wydział nauk matematycznych i fizycznych na Katolickim Uniwersytecie w Nimwegen.

*

Pod koniec 1957 r. Ojciec św. mianował arcybiskupa z Suiyian w Chinach, Ludwika Morel, wizytatorem apostolskim dla sekty stewenistów. Odszczepieńcy ci sami zwrócili się do papieża z prośbą o wyznaczenie biskupa, który by zajął się nimi i ułatwił im powrót do Kościoła. Schizma stewenistów powstała w Belgii. W 1801 roku nie uznali oni konkordatu Piusa VII z Napoleonem. Nadużywali imienia Korneliusza Stevensa, wikariusza generalnego diecezji Namur, który — choć był przeciwny ciężarom nałożonym na kler, artykułom organicznym i wtrącania się państwa

w życie Kościoła — to jednak nigdy nie stanął w jawnej opozycji przeciw samemu konkordatowi, czy biskupom mianowanym na jego podstawie.

*

Dnia 8 grudnia 1957 roku Ojciec św. wystosował odręczny list do O. Augustyna Gemelli OFM, Rektora Katolickiego Uniwersytetu w Mediolanie, z racji 80-lecia urodzin i 50-lecia kapłaństwa.

*

Z inicjatywy Kongregacji Soboru, Spraw Zakonnych, Seminarów i Uniwersytetów oraz Wikariusza Rzymu przy Uniwersytecie Lateraneńskim powstanie Papieski Instytut Pastoralny, mający przygotować przyszłych profesorów teologii pasterskiej.

*

Ojciec św. napisał odręczny list do kardynała Liénart. List ten stanowi odpowiedź na dziękczynne pismo episkopatu francuskiego za encyklikę o Lourdes.

*

Statystyka Kościoła Katolickiego w dniu 31 grudnia 1957 roku przedstawiała się jak następuje:

Hierarchia kościelna: 57 kardynałów, 10 patriarchów rezydencjalnych i 5 tytularnych, 308 stolic metropolitalnych rezydencjalnych, 42 stolice arcybiskupie rezydencjalne, 1 267 stolic biskupich rezydencjalnych, 882 metropolitów, arcybiskupów i biskupów tytularnych, 84 prelatury i opactwa *nullius*, 12 administracji apostolskich, 18 biskupów polowych.

W obrządku wschodnim: 19 ordynariatów, 213 wikariatów apostolskich, 117 prefektur apostolskich, 7 misji *sui iuris*.

Za pontyfikatu Piusa XII powstało 191 stolic arcybiskupich i biskupich, 45 diecezji podniesiono do godności archidiecezji, 48 wikariatów apostolskich i 1 prefektura zostały podniesione do godności archidiecezji. Do godności diecezji podniesiono 3 egzarchaty, 165 wikariatów, 29 prefektur i 1 misję *sui iuris*. Erygowano 37 prałatur *nullius* i opactw, 5 administracji apostolskich. W obrządku wschodnim: 3 egzarchaty, 3 ordynariaty, 136 wikariatów apostolskich, 97 prefektur apostolskich i misja *sui iuris* w Gwinei Portugalskiej.

*

Dnia 11 stycznia 1958 roku kanclerz Niemieckiej Republiki Federalnej, Konrad Adenauer i b. premier Francji, Robert Schuman otrzymali doktorat honoris causa Uniwersytetu w Lowanium.

*

Dnia 1 lutego 1958 roku został podpisany układ między Stolicą Apostolską a Boliwią w sprawie misji katolickich w Republice Boliwijskiej.

*

Dnia 10 lutego 1958 r. — w 19 rocznicę zgonu Piusa XI — odbyło się w obecności Ojca św. uroczyste nabożeństwo żałobne w kaplicy Sykstyńskiej.

*

Na dzień otwarcia Roku Jubileuszowego — na 11 lutego 1958 roku — przybyły do Lourdes pielgrzymki z Francji, Hiszpanii, Irlandii, Portugalii, Belgii, Włoch, Stanów Zjednoczonych Am. Płn., Kanady, Argentyny, Brazylii, Chile, Meksyku i Kolumbii.

Dnia 25 marca kardynał Anioł Roncalli, patriarcha Wenecji, dokonał konsekracji podziemnej bazyliki św. Piusa X w Lourdes. Bazylika ta ma 201 m długości i 81 m szerokości. W uroczystości uczestniczyło około 40 biskupów i liczne rzesze pielgrzymów z Francji, Włoch, Portugalii i Wielkiej Brytanii.

Kinematografia francuska przygotowuje film o św. Bernadecie. Patronat honorowy nad filmem objął kard. Feltin, arcybiskup Paryża.

Dnia 19 marca 1958 roku odbyła się na placu św. Piotra w Rzymie wielka manifestacja włoskiej młodzieży katolickiej. Do zebranych przemówił Ojciec św.

*

W kwietniu 1958 roku został otwarty Katolicki Uniwersytet w Buenos Aires.

*

Papieski Instytut Studiów Wschodnich zorganizował od 9 do 12 kwietnia 1958 r. kongres poświęcony zagadnieniom zakonów na Wschodzie. Omówiono życie zakonów słowiańskich, bizantyjskich, syryjskich, ormiańskich, koptyjskich i etiopskich.

*

Biskup Jan Buczko (obrzędki greckiego), rezydujący obecnie w Rzymie, został podniesiony do godności arcybiskupiej i mianowany wizytatorem apostolskim dla wiernych Rusinów obrzędki bizantyjskiego, zamieszkałych w zachodnich krajach Europy.

*

Dnia 24 kwietnia b. r. Ks. Kardynał Eugeniusz Tisserant, dziekan Kolegium Kardynalskiego otrzymał doktorat honoris causa na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Wiedeńskiego.

*

Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej przyznał Ojcu św. Piusowi XII order Jerzego Washingtona.

*

Stolica Apostolska bierze udział w Międzynarodowej Wystawie w Brukseli. Komisarzem Stolicy Apostolskiej został były minister belgijski, Paul Heymans. Pawilon przez niego przygotowany nosi nazwę *Civitas Dei*.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dnia 20 kwietnia 1955 roku zmarł w Rzymie O. Piotr de Leturia TJ, urodzony w 1891 roku. W latach 1932—1953 był dziekanem Wydziału Historii Kościoła na Uniwersytecie Gregoriańskim.

*

Dnia 6 maja 1956 roku zmarł w Halle w 88 roku życia jeden z najstarszych znawców języków semickich, Karol Brockelmann. Do końca oddany pracy naukowej, nie doczekał się ogłoszenia drukiem swego ostatniego dzieła: *Hebräische Syntax*.

*

Dnia 28 czerwca 1956 r. zmarł w Rzymie O. Franciszek Pelster TJ, profesor Uniwersytetu Gregoriańskiego, autor licznych dzieł historycznych o pisarzach z epoki scholastycznej.

Dnia 1 października 1956 r. zmarła w Paryżu Karolina Daniélou, matka O. Jana Daniélou. Była autorką różnych prac o wychowaniu w rodzinie, założyła kilka zakładów wychowawczych dla dziewcząt.

*

W czerwcu 1957 roku zmarł ks. René Aigrain, profesor honorowy Instytutu Katolickiego w Angers, członek korespondent tegoż Instytutu. Był on muzykologiem, archeologiem, epigrafikiem i hagiografem.

*

Dnia 19 września 1957 roku zmarł Maksym Leroy, socjolog. Urodzony w 1873 roku, oddany wyłącznie studiom zagadnień społecznych, pozostawił po sobie liczne dzieła z tego zakresu.

*

Dnia 25 października 1957 roku zmarł Msgr Jan Duperray, biskup Montpellier. Zostawił po sobie dwa dzieła z zakresu socjologii: *La question sociale*, *Le Christ dans la vie chrétienne*.

*

Dnia 1 listopada 1957 r. zmarł O. Gustaw Lefebvre, urodzony w Bar-le-Duc w 1897 roku. Był on znakomitym hellenistą i egiptologiem. Jako kustosz Muzeum w Kairze poświęcił się wyłącznie badaniom nad przeszłością Egiptu. W 1929 roku objął katedrę filologii egipskiej w *École pratique des Hautes Études* w Paryżu.

*

Dnia 8 grudnia 1957 roku zmarł ks. Ryszard Koerperich wikariusz generalny diecezji Namurs, były profesor Uniwersytetu w Lowanium. Urodzony w 1888 roku, objął wykłady prawa kanonicznego w Lowanium w 1921 roku. Po 20 latach opuścił katedrę profesorską, mianowany w 1941 roku przez biskupa Heylena wikariuszem generalnym w Namur.

*

Dnia 25 lutego 1958 roku zmarł prof. Herbert Sidney Langfeld, członek Papieskiej Akademii Nauk. Urodzony w 1879 roku w Filadelfii, uzyskał doktorat filozofii na Uniwersytecie w Berlinie w 1909 roku. Od 1924 roku aż do śmierci był profesorem psychologii na uniwersytecie w Princetown koło New Jersey.

Z ŻYCIA KATOLICKIEGO W POLSCE

W 1957 roku odwiedził Polskę ks. Julian Matczyński, salezjanin, pracujący od przeszło 20 lat wśród trędowatych w Kolumbii.

*

Dnia 27 grudnia 1957 roku Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii obchodziło stulecie swego istnienia.

*

W styczniu 1958 roku odbyły się w Warszawie i w Krakowie zjazdy zakonników-misjonarzy i rekolekcjonistów z udziałem delegata episkopatu.

*

Dnia 30 stycznia 1958 roku powrócił ze swej podróży do Ameryki ks. biskup Karol Pękała, sufragan tarnowski. W drodze powrotnej zatrzymał się w Rzymie, gdzie był przyjęty przez Ojca św.

*

Amerykańska organizacja charytatywna Catholic Relief Service przysłała na ręce Prymasa Polski znaczną ilość odzieży i produktów żywnościowych.

*

W dniach 1 i 6 lutego 1958 roku Władze Państwowe przekazały Kościołowi cenne przedmioty kultu religijnego zrabowane przez Niemców w kościołach archidiecezji gnieźnieńskiej, poznańskiej oraz diecezji chełmińskiej, łódzkiej i płockiej. Przedmioty te rewindykowane z Niemiec w 1945 roku pozostawały dotąd na Wawelu i w Muzeum Narodowym w Poznaniu.

Dnia 31 marca 1958 roku Władze Państwowe przekazały Kościołowi cenne zabytki rękopiśmienne zrabowane przez hitlerowców z Archiwum Kapituły Gnieźnieńskiej a ostatnio rewindykowane przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych.

*

Ks. Leon Darkowski, Polak, kapelan marynarki amerykańskiej, poświęcił biało-niebieską flagę Organizacji Narodów Zjednoczonych na Bieguńie Południowym.

*

Dnia 19 marca 1958 roku Ks. Arcybiskup Józef Gawlina obchodził 25-lecie sakry biskupiej. Uroczystość odbyła się w polskim kościele św. Stanisława w Rzymie. Ks. Arcybiskup otrzymał na ten dzień specjalny list od Ojca św.

*

W marcu 1958 roku bawił w Polsce generał OO. Pasjonistów O. Malcolm de Ville i odwiedził klasztory w Warszawie, Łodzi, Przasnyszu, Rawie Mazowieckiej i Sadowiu.

*

Nowy miesięcznik, „Katecheta“, poświęcony zagadnieniom nauczania religii w szkołach, zaczął się ukazywać pod redakcją ks. dr M. Finkego, w wydawnictwie Księgarni św. Wojciecha.

*

W dniach 8 i 13 kwietnia 1958 roku odbył się we Wrocławiu Tydzień Katolickiej Kultury Ziem Zachodnich. Brali w nim udział: Ks. Arcybiskup Baraniak, Księża Biskupi Kominek i Wronka oraz przedstawiciele inteligencji katolickiej z całej Polski. Uczestnicy odbyli też pielgrzymkę do grobu św. Jadwigi w Trzebnicy.

W ramach Tygodnia odbył się zjazd Kurialnych Referentów Duszpasterskich w dniach 9—10 kwietnia. Przewodniczył Bp Goliński, przewodniczący Komisji Duszpasterskiej Episkopatu.

*

Dnia 20 kwietnia 1958 roku odbyła się Ogólnopolska Pielgrzymka pielęgniarek na Jasną Górę.

*

Ojciec św. Pius XII odnowił starodawny przywilej zyskiwania odpustów za pielgrzymkę do Bazyliki Grobu Chrystusowego w Miechowie.

*

Dnia 27 kwietnia 1958 roku odbyła się Ogólnopolska Pielgrzymka byłych wychowanek urszulańskich na Jasną Górę dla uczczenia stulecia SS. Urszulanek w Polsce.

*

Dnia 19 kwietnia 1958 roku odbyła się pielgrzymka kapłanów, byłych więźniów z Dachau do Kolegiaty św. Józefa w Kaliszu.

*

Dnia 4 maja 1958 roku, jako w dniu rozpoczęcia drugiego roku Wielkiej Nowenny przed Millenium — we wszystkich kościołach całej Polski odnawiano Jasnogórskie Śluby Narodu.

Tegoż dnia przybyli na Jasną Górę z pielgrzymką pisarze i pracownicy literatury z całego kraju. Po Mszy św. Ks. Prymas wygłosił kazanie o obowiązkach pracowników literatury oraz o ważności i godności zawodu pisarskiego. Po kazaniu pielgrzymi odnowili śluby i złożyli przed Cudownym Obrazem votum: otwartą księgę srebrną ze złotym piórem. Referat o odpowiedzial-

ności za napisane słowo wygłosił ks. Czesław Falkowski, biskup łomżyński. Antoni Gołubiew mówił o problemie twórczego stosunku do Millenium. Po południu Ks. Prymas poprowadził Drogę Krzyżową w Bazylice Jasnogórskiej.

*

W Warszawie uruchomiono Poradnię Życia Rodzinnego „Ognisko“. Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie z maja 1958 r. zalecają duchowieństwu archidiecezji poparcie tej instytucji i kierowanie tam swoich parafian.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dnia 29 listopada 1957 roku zmarł ks. biskup Jan Latyszewski, były sufragan stanisławowski obrz. greckiego. Urodzony w Bohorodczanach koło Stanisławowa 17 X 1879 r. wyświęcony w 1907 r., mianowany biskupem sufraganem Stanisławowskim 24 XI 1929 r., konsekrowany 26 I 1930 r. Od 1945 r. przebywał poza diecezją.

*

Dnia 7 stycznia 1958 r. zmarł w Szczecinie Biskup Teodor Bensch z Gorzowa. Urodzony w 1903 roku — po studiach filozoficznych w Gnieźnie i teologicznych w Poznaniu otrzymał święcenia kapłańskie w 1932 roku. Po krótkim okresie pracy duszpasterskiej wysłany został na studia prawnokanoniczne na Katolicki Uniwersytet Lubelski, gdzie w 1936 roku uzyskał doktorat. W latach 1936—1937 odbywał dalsze studia administracyjno-sądowe przy św. Rocie Rzymskiej i św. Kongregacji Soboru a w 1937 roku został profesorem prawa kanonicznego na KUL. W latach 1942—1944 wykładał prawo kanoniczne i liturgikę w Lubelskim Seminarium Duchownym w Krężnicy Jarej pod Lublinem. Mianowany przez Kard. Hlonda administratorem apostolskim diecezji warmińskiej z siedzibą w Olsztynie (15 VIII 1945) został stamtąd usunięty 26 I 1951. W kwietniu 1951 roku otrzymał nominację na biskupa w Gorzowie, nie mogąc zaś objąć wyznaczonego sobie stanowiska przebywał przez 5 lat w Warszawie. W tajemnicy został konsekrowany przez arcybiskupa Walentego Dymka w jego domowej kaplicy w dniu 21 IX 1954 r. Dopiero 16 grudnia 1956 r. objął rządy w Gorzowie, gdzie miał pod swą władzą pasterską największy w Polsce teren jurysdykcji kościelnej.

Zwłoki złożono w kościele pełniącym funkcje katedry w Gorzowie.

*

Dnia 7 maja 1958 r. zmarł w Krakowie na Wawelu ks. Tadeusz Glemma, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Urodzony w Chełmży na Pomorzu 25 X 1895 roku, wstąpił w 1914 roku do Seminarium Duchownego w Pelplinie, gdzie 7 IV 1918 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Oliwie, Wrzeszczu i Barłożnie. W roku 1921 rozpoczął studia w Krakowie na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Miał zamiar poświęcić się studiom biblijnym, pod wpływem ks. Fijałka, jednak zmienił plan i przerzucił się na historię Kościoła. W 1924 roku uzyskał doktorat teologii na podstawie rozprawy pt. *Historiografia diecezji chełmińskiej po rok 1821*. Po skończeniu studiów był przez dwa lata prefektem gimnazjum w Kościerzynie, a w 1926 roku objął wykłady historii Kościoła w seminarium duchownym w Pelplinie. W 1929 roku uzyskał w Krakowie habilitację na podstawie rozprawy pt. *Stany pruskie i biskup chełmiński Piotr Kostka podczas drugiego bezkrólewia*. W 1930 roku objął wykłady na Uniwersytecie Jagiellońskim jako zastępca profesora. W 1932 roku został profesorem nadzwyczajnym a w 1945 — zwykłym. Jako profesor był też członkiem Polskiej Akademii Umiejętności od 1934 roku, pracując w Komisji Historycznej. W 1936 roku wszedł do Komitetu Redakcyjnego Polskiego Słownika Biograficznego. Był też członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu i Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Dnia 6 XI 1939 roku został aresztowany i przebywał w Oranienburgu do dnia 8 II 1940 r. wraz z innymi profesorami krakowskimi. Przez czas okupacji kierował tajnym nauczaniem na Wydziale.

Dorobek jego naukowy jest znaczny. Obok początkowych prac dotyczących dziejów diecezji chełmińskiej na szczególne wyróżnienie zasługują: *Le catholicisme en Pologne à l'époque d'Etienne Batory*, *Wizytacje diecezji krakowskiej z lat 1510—1570*¹, *Krakowski konsystorz biskupi za Andrzeja Rawy Gawrońskiego*², *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1795—1846*. Oprócz tego szereg artykułów w *Lexikon für Theologie und Kirche* — Buchbergera i w *Polskim Słowniku Biograficznym*, drobne artykuły w czasopiśmie, wspomnienia o zmarłych historykach, recenzje.

---

¹ *Nasza Przeszłość*, I, 1946, 43—96.
Nasza Przeszłość, IV, 1948, 225—242.